

ОСНОВНИ ДАННИ ЗА КУЛТУРАТА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2010 ГОДИНА

Статистическите изследвания на НСИ осигуряват информация за дейността на музеите, театрите, библиотеките, кината, радио и телевизионната програмна дейност и производството на филми. Основните показатели и обхватът на изследванията са в съответствие с методологическите изисквания на ЮНЕСКО и Евростат.

◆ КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ

Културни институции са музеите, театрите и музикалните колективи (сценичните изкуства) и библиотеките.

1. МУЗЕИ

Към края на 2010 г. в страната функционират 201 самостоятелни музея (184 музея, регистрирани съгласно Закона за културното наследство, и 17 филиала към тях) с 6 320 хил. музейни материала. В сравнение с 2009 г. броят им намалява с 13.0%. Музеите се разпределят на два основни вида: общоисторически и специализирани (включително художествени галерии).

През 2010 г. са развивали дейност 91 общоисторически музея с 4 715 хил. експоната и 110 специализирани музея с 1 605 хил. експоната. Музеите на изкуствата (художествените галерии) са 38 със 169 хил. експоната.

Посещенията в музеите през последната година намаляват от 4 373 хил. през 2009 г. на 4 253 хил. през 2010 г., или с 2.7%, като най-нисък е относителният дял на посещенията в музеите на изкуствата - 442 хил. (едва 10.4% от посещенията във всички музеи).

В сравнение с 2009 г. общите приходи на музеите през 2010 г. (34 406 хил. лв.) намаляват със 7.6%, а субсидията от бюджета на отворените за посещения музеи се увеличава с 3.0 процентни пункта. През 2010 г. от европейски програми и проекти музеите са получили близо 2% от общите им приходи.

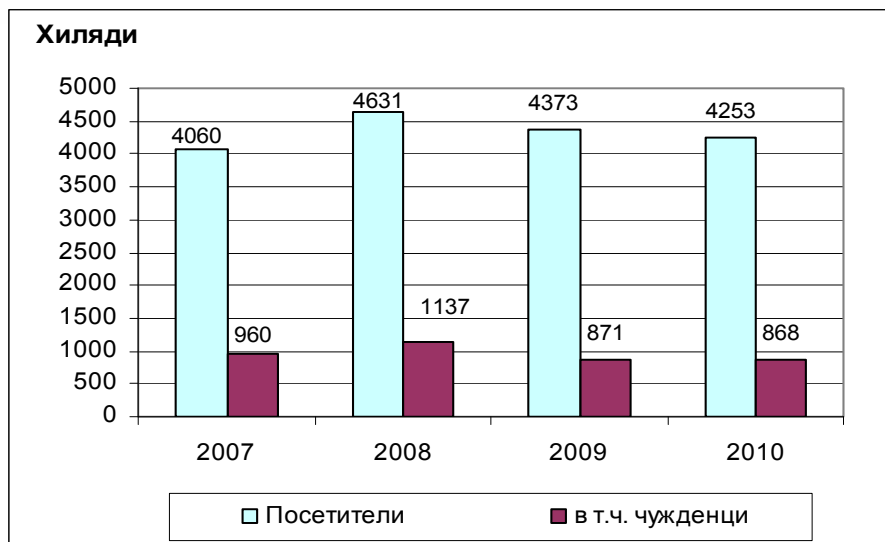
През 2010 в сравнение с 2009 г. се установява минимално увеличение на общия персонал - от 2 432 на 2 500, или с 2.8% (68 лица), а научните сътрудници и уредниците намаляват с 2.5% (23 лица). Културно-просветната дейност на музеите е представена в табл. 1.

1. Музеи и организирани прояви в тях

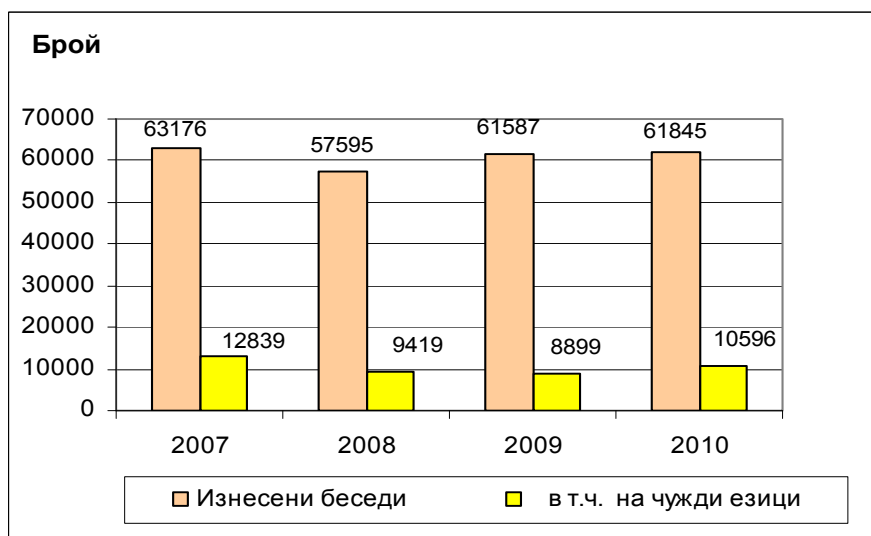
	(Брой)			
	2007	2008	2009	2010
Музеи	227	222	231	201
Уредени изложби				
Собствени	1145	1221	1134	1073
Съвместни	792	790	958	972
Концерти	704	696	660	663
Обсъждания на книги	459	448	495	377
Видеопрожекции	1292	1174	1412	1410
Конкурси	150	160	141	187

Фиг. 1. Посетители в музеите

Фиг. 2. Изнесени беседи

2. СЦЕНИЧНИ ИЗКУСТВА

През 2010 г. в развиващите дейност 73 театъра в страната са организирани 11 449 представления, които са посетени от 1 677 хил. зрители. В сравнение с 2009 г. представленията се увеличават с 3.7%, а посещенията - с 4.1% (66 хил.). Средният брой посетители на един театър през 2010 г. нараства в сравнение с 2009 г. от 20 на 23 хил., а на едно представление - от 146 на 147 души.

От театрите по вид най-голям е броят на драматичните театри - 41, в които през 2010 г. са представени 5 703 спектакъла, което е с 6.9% повече в сравнение с предходната година.

През 2010 г. дейност в страната развиват 51 музикални колектива - 6 филхармонии, 27 професионални ансамбъла за народни песни и танци и 18 оркестъра. В сравнение с 2009 г. представленията се увеличават с 16.1%, а посещенията - с 40.4%.

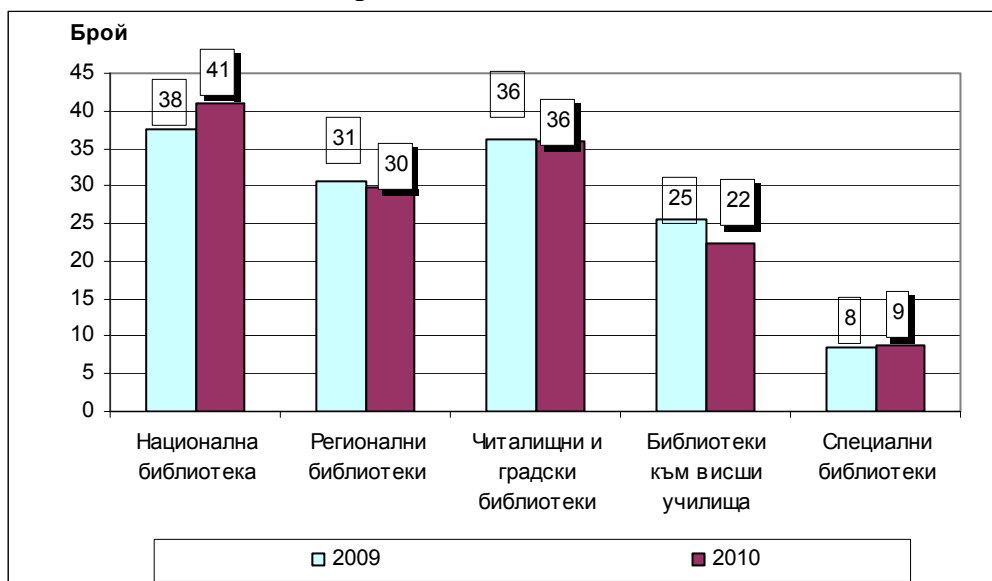
През 2010 г. 29 дружества и сдружения са организирани 48 рецитала (художествено слово), посетени от 6 122 зрители.

Организирани са общо 713 концерта, посетени от 341.5 хил. лица, като най-висок е относителният дял на естрадните концерти (поп, рок, фолк и др.) - 147 концерта със 192.5 хил. посетители.

3. БИБЛИОТЕКИ

Статистическото изследване обхваща библиотеките с библиотечен фонд над 200 хил. библиотечни материала, които през 2010 г. са общо 47. Техният библиотечен фонд се състои от 34 781 хил. библиотечни документа: книги, продължаващи издания - вестници, списания, бюлетини и други. През 2010 г. читателите са 220 хил., което е с 5.6% по-малко в сравнение с 2009 г.; намаляват и посетителите в библиотеките - с 26 хил., или с 0.9%. Заетият библиотечен фонд на един читател е представен на фиг. 3.

Фиг. 3. Зает библиотечен фонд на един читател по видове библиотеки през 2009 и 2010 година

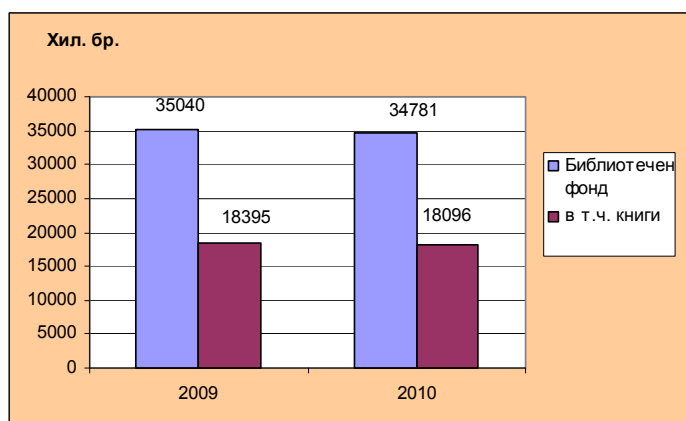

Националната библиотека „Св.св. Кирил и Методий” през 2010 г. има 7 753 хил. библиотечни документа. В сравнение с 2009 г. този фонд се увеличава с 57.6 хиляди.

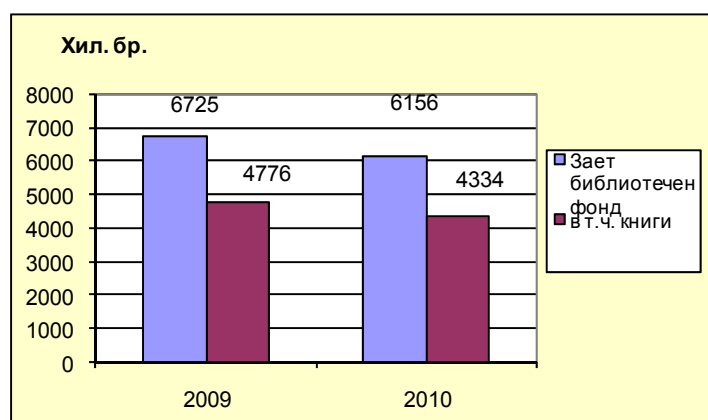
Регионална библиотека има във всеки областен град с изключение на София област. Това са 27 библиотеки с библиотечен фонд 11 442 хиляди. Заетият библиотечен фонд в тези библиотеки в сравнение с предходната година намалява с 21.9 хил. (0.6%).

През 2010 г. книгите в библиотеките са 18 096 хил., или 52.0% от общия библиотечен фонд, и в сравнение с 2009 г. делът им намалява с 0.5 процентни пункта (299.0 хил.). Делът на продължаващите издания през 2010 г. е 13.4% от общия библиотечен фонд, а на другите библиотечни документи (аудио-визуални, електронни, графични и картографски издания, патенти и стандарти и микроформи) - 34.5%, и в сравнение с 2009 г. се увеличава с 0.2 процентни пункта. Библиотечният фонд, заетият библиотечен фонд и книгите в библиотеките са представени на фиг. 4 и фиг. 5.

Фиг. 4. Библиотечен фонд

Фиг. 5. Зает библиотечен фонд

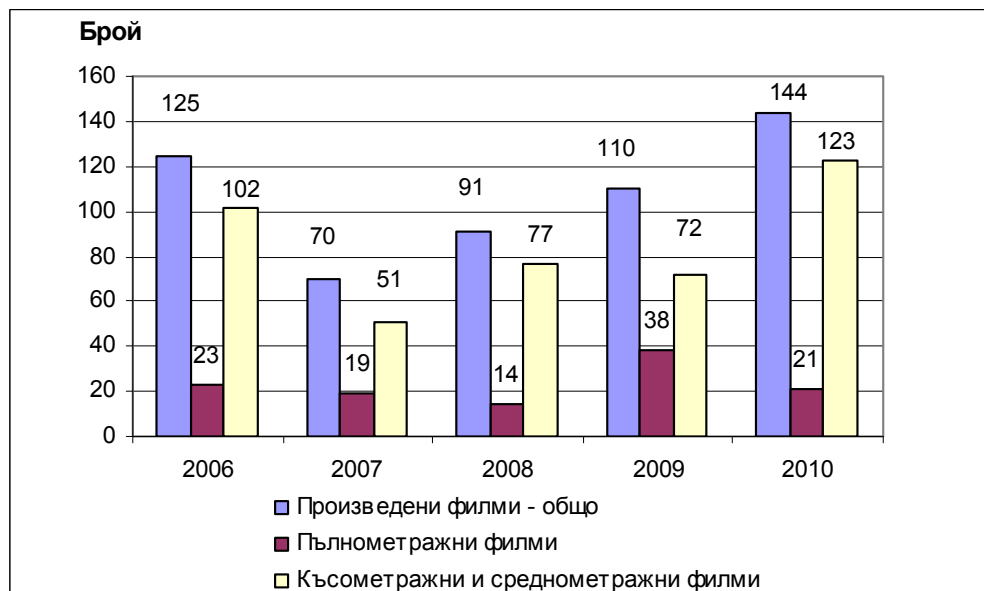
◆ АУДИО-ВИЗУАЛНА ДЕЙНОСТ

Към аудио-визуалната дейност се включват филмовото производство, дейността на кината, радио и телевизионната програмна дейност.

1. ФИЛМОВО ПРОИЗВОДСТВО

През 2010 г. са произведени 144 филма (пълнометражни, късометражни и среднометражни). В сравнение с 2009 г. общият брой на всички видове произведени филми в страната се увеличава с 30.9% (34 бр.). Произведените документални и образователни късометражни и среднометражни филми през 2010 г. са 86 - с 1.7 пъти повече в сравнение с 2009 година. Броят на игралните късометражни и среднометражни филми през 2010 г. е 17, което е със 7 повече спрямо 2009 година. Произведените пълнометражни филми намаляват 1.8 пъти (със 17 броя). Делът на произведените филми за кинорежата през 2010 г. съставлява 9.7% от общо произведените филми и в сравнение с 2009 г. този дял намалява с 3.0 процентни пункта. Произведените игрални пълнометражни филми за кинорежата са 11 - с 3 бр. повече от 2009 година. Произведените филми само за телевизията през 2010 г. са 69.4% от всички произведени филми, което е с 16.1 процентни пункта повече в сравнение с 2009 година.

Фиг. 6. Произведени филми по вид

2. КИНА

През периода 2006 - 2010 г. броят на кината в България продължава да намалява и в края на 2010 г. е 42, или с 36.4% по-малко в сравнение с 2006 г., но през последните три години се наблюдава увеличение на броя на екраните - до 151 екрана през 2010 г., в резултат от строителството на нови съвременни кина, обзаведени с модерна техника.

2. Кина

	2006	2007	2008	2009	2010
Кина - бр.	66	62	57	56	42
Екрани - бр.	132	127	109	135	151
Прожекции - хил.	157	140	160	173	207
Посещения - хил.	2580	2631	2429	3041	4157

През 2010 в сравнение с 2009 г. посетителите в кината се увеличават с 36.7%, а приходите от билети - с 44.5%. Средната цена на билет за страната през 2010 г. е 7.94 лв., или с 5.7% (0.43 лв.) по-висока в сравнение с 2009 година. Най-висока е цената на билетите в област Плевен, следвана от областите Стара Загора, Велико Търново, Варна, Пловдив и София (столица).

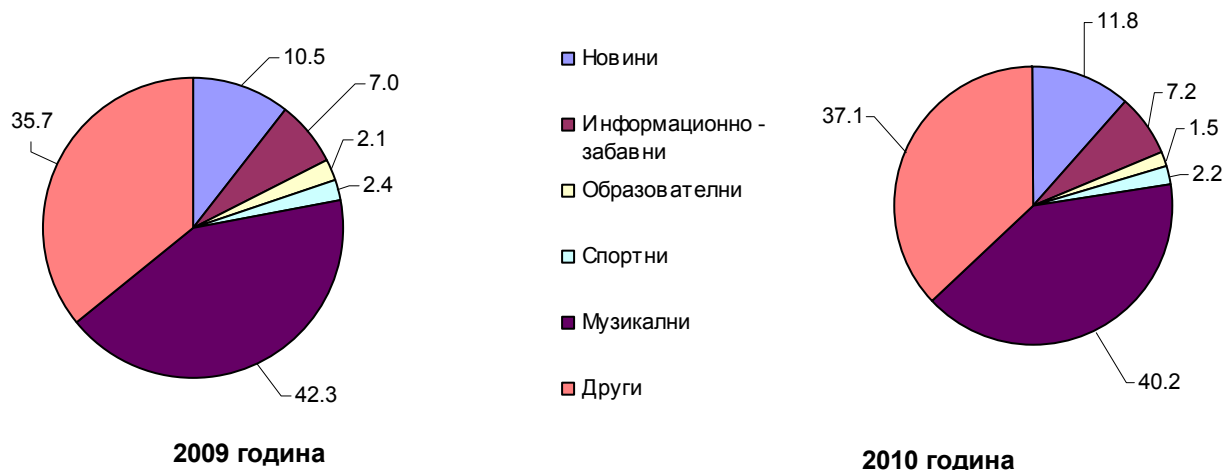
За 2010 г. най-голям е броят на кината в Югозападния район - 14 кина със 118 хил. прожекции, посетени от 2.7 млн. зрители. В сравнение с предходната година прожекциите са се увеличили с 9.7%, а зрителите - с 19.7% (446 хил.). В столицата са работили 11 кина, в които са прожектирани 1 720 филма - с 5.4% по-малко в сравнение с 2009 г., от тях: 240 български, 627 европейски, 656 от САЩ и 197 от други страни.

3. РАДИОПРОГРАМНА ДЕЙНОСТ

През 2010 г. радиооператорите (86 бр. - радиа и радиомрежи) са излъчили 674.4 хил. часа радиопредавания, което е със 7.2% по-малко в сравнение с 2009 година. От всички предавания в страната през 2010 г. най-голям е дялът на музикалните - 40.2%, като в сравнение с 2009 г. този дял намалява с 2.1 процентни пункта. Новините, бюлетините, коментарите, спортните новини и прогнозата за времето заемат 11.8% от всички предавания, което е с 1.3 процентни пункта повече в сравнение с 2009 година. Увеличава се и дялът на информационно-тематичните предавания от 7.8% през 2009 г. на 10.7% през 2010 г., или с близо 3.0 процентни пункта. За разлика от предходната година дялът на образователните програми и на програмите за изкуство и култура през 2010 г. намалява с 0.6 и 0.2 процентни пункта (съответно с 5 304 и 2 767 часа). През 2010 спрямо 2009 г. детските и младежките предавания намаляват почти наполовина (от 31.1 хил. на 16.6 хил. часа). В същото време дялът на забавните предавания остава постоянен - 3.1%, а този на информационно-забавните се увеличава с 0.3 процентни пункта. През 2010 г. дялът на излъчените реклами е 3.5% от всички предавания, или с 1.3 процентни пункта по-малко от 2009 година.

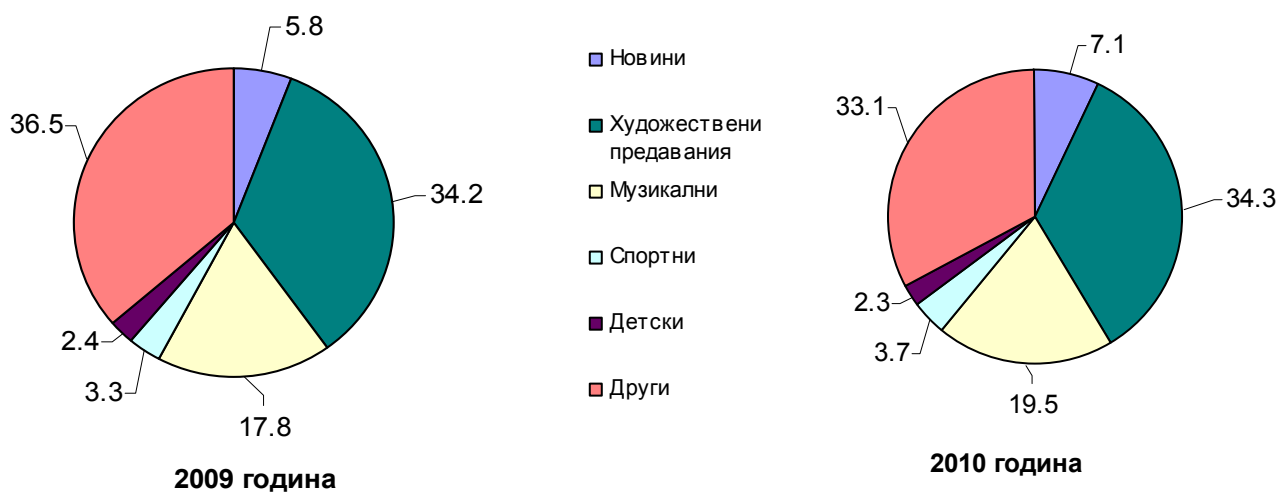
Фиг. 7. Структура на радиопредаванията по вид - %

4. ТЕЛЕВИЗИОННА ПРОГРАМНА ДЕЙНОСТ

През 2010 г. в страната са действали 100 български регистрирани и лицензирани телевизионни оператори. Телевизиите с наземно разпръскване и тези по кабел и сателит са излъчили програми с обща продължителност 660.8 хил. часа. В сравнение с 2009 г. часовете телевизионни предавания намаляват с 4.9%. Най-голям е относителният дял на художествените предавания (игрални, телевизионни и видеофилми) - 34.3% от всички предавания, и остава непроменен в сравнение с 2009 година. Делът на музикалните предавания нараства от 17.8% през 2009 на 19.5% през 2010 г., или с 1.7 процентни пункта. Същевременно се увеличава делът на информационните предавания с 0.8 процентни пункта, на образователните предавания - с 0.3 процентни пункта (1 339 часа), а делът на информационно-забавните и на младежките предавания остава постоянен, съответно 3.8 и 0.7%. Намаление с 1.8 хил. часа (11.1%) се наблюдава при детските предавания през 2010 в сравнение с 2009 година. Относителният дял на излъчените реклами през последната година е 5.2% от всички предавания и в сравнение с 2009 г. този дял намалява с 0.1 процентни пункта (2.7 хил. часа).

Фиг. 8. Структура на телевизионните предавания по вид - %

МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Данните за културата се събират чрез годишните статистически формуляри: Отчет за дейността на библиотеките с библиотечен фонд над 200 000 броя; Отчет за дейността на кината; Отчет за филмовото производство; Отчет за радиопрограмната дейност на Българското национално радио и лицензираните и регистрираните радиооператори; Отчет за телевизионната програмна дейност на Българската национална телевизия и лицензираните и регистрираните телевизионни оператори; Отчет за дейността на театрите, оперите, оперетите, цирковете и музикалните колективи; Отчет за дейността на музеите.

Дейността на откритите за посещение музеи е предмет на специализирано годишно изследване.

Единици на наблюдение са музеите. Тяхната дейност се характеризира чрез: музейните фондове (основен фонд, фонд за научно-спомогателни материали, обменен фонд), посетителите, културно-просветната работа, персонала, приходите и разходите и материално-техническата база.

Дейността на сценичните изкуства е предмет на отделно годишно изследване.

Единици на наблюдение са театрите, оперите, оперетите, цирковете, музикалните колективи, дружества и сдружения, които са организирали и провели рецитали и концерти (естрадни, фолклорни, симфонични, камерни, хорови, на духови оркестри, смесени и други). Тяхната дейност обхваща следните основни характеристики: сцените, местата, представленията, посетителите, постановките по националност на автора, в т.ч. нови постановки.

Предмет на статистическо наблюдение е дейността на библиотеките с библиотечен фонд над 200 хил. броя, а единици на наблюдение са Националната библиотека „Св.св. Кирил и Методий”, регионалните, читалищните библиотеки, библиотеките към висшите училища и специалните библиотеки. Тяхната дейност обхваща следните основни характеристики: библиотечен фонд (книги, продължаващи издания и други библиотечни документи), читатели, посещения, зает библиотечен фонд, персонал, приходи и разходи.

Данните за филмовото производство се събират от съответните единици на наблюдение - Националния филмов център и частните продуценти. Тяхната дейност се характеризира главно чрез произведените филми, вкл. видеофилмите, филмите за кинорежата и тези за телевизията.

Дейността на кината се обхваща чрез следните основни характеристики: места, прожекции, зрители, приходи от билети. Не се наблюдават киноklubовете и подвижните кина.

Дейността на радио и телевизионните оператори се обхваща чрез следните основни характеристики: предавания по функция в часове, приходите и разходите.

Повече информация и данни за културата могат да бъдат намерени в интернет страницата на НСИ - <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=24> .

Приложение

1. Културни институции в страната

	2008		2009		2010	
	брой	посетители - хил.	брой	посетители - хил.	брой	посетители - хил.
Библиотеки	47	3005	47	2991	47	2965
Музеи	222	4399	231	4373	201	4253
Театри	78	1679	80	1611	73	1677

2. Произведени филми през 2010 година

	Общо	От тях: видео-филми	Стойност - хил. лв.	Произведени филми по направление - бр.		
				за кинорежата	за телевизията	за други цели
Общо	144	110	12652	15	100	29
Пълнометражни филми	21	10	10029	11	10	-
Игрални	14	3	9459	11	3	-
Документални	7	7	570	-	7	-
Късометражни и среднометражни филми	123	100	2623	4	90	29
Игрални	17	17	1034	1	15	1
Документални и образователни	86	80	1388	-	61	25
Анимационни	20	3	201	3	14	3